

PRAVILNIK
o pružanju prve pomoći radnicima na radu
(NN 56/83)

OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se postupci s povrijeđenim i oboljelim osobama na radu do njihove predaje na liječničkoj organizaciji udruženog rada zdravstva (u daljem tekstu: prva pomoć), te vrsta i količina sanitetskog materijala koji se mora osigurati za pružanje prve pomoći.

Član 2.

Pod povredama i bolestima osoba na radu u smislu ovoga pravilnika smatraju se povrede, bolesti i druga bolesna stanja radnika nastala na radu ili u vezi s radom.

Član 3.

Postupke prve pomoći propisane ovim pravilnikom izvode osposobljeni radnici po pravilima medicinske doktrine.

II. ZAJEDNIČKE ODREDBE O POSTUPCIMA PRUŽANJA PRVE POMOĆI OZLIJEĐENIM I
OBOLJELIM RADNICIMA NA RADU

Član 4.

Osim postupaka propisanim ovim pravilnikom za pojedine vrste povreda i bolesti (glava III i IV) prva pomoć obuhvaća još i ove postupke:

- ako povrijeđeni ili oboljeli naglo prestane disati, postupke propisane za prvu pomoć u slučaju naglog prestanka disanja (članak 30.), osim ako su ti postupci za odnosnu povredu ili bolest izričito zabranjeni (članak 7. stav 7. i 8., članak 11. stav 3.);
- ako se povrijeđenom ili oboljelom zaustavi rad srca, postupke propisane za prvu pomoć u slučaju prestanka rada srca (članak 31.);
- ako je povrijeđeni ili oboljeli u šoku, postupke propisane za prvu pomoć za slučaj šoka (članak 32.);
- ako dođe do gušenja povrijeđenog ili oboljelog, postupke propisane za prvu pomoć u slučaju gušenja (članak 33.);
- ako povrijeđeni ili oboljeli ima jake bolove, davanje sredstava za smirenje bolova;
- ako je povrijeđeni ili oboljeli u nesvjestici, postupke propisane za prvu pomoć u slučaju nesvjestice (članak 36.);
- ako oboljeli ima toplinske greške, davanje zasoljenog napitka.

U slučaju istovremenog prestanka rada srca i prestanka disanja, povrijeđenom ili oboljelom se istovremeno daje prva pomoć za prestanak rada srca i za prestanak disanja.

Član 5.

Nakon obavljenih propisanih postupaka prve pomoći, povrijeđenom ili oboljelom mora se osigurati liječnička pomoć.

Liječnička pomoć može se pružiti na mjestu oštećenja zdravlja osim za povrede i bolesti za koje je obavezan transport radnika u organizaciju udruženog rada zdravstva.

Ako se ne osigura liječnička pomoć na mjestu oštećenja zdravlja, povrijeđeni ili oboljeli upućeni se u organizaciju udruženog rada zdravstva u pratnji osobe osposobljene za pružanje prve pomoći.

U organizaciji udruženog rada zdravstva radnik se obavezno transportirati zbog liječničke pomoći u slučaju ovih povreda odnosno oštećenja:

1. za ranu na glavi, u sjedećem ili ležećem položaju;
2. za ranu na vratu, u sjedećem položaju uz pridržavanje glave;
3. za ranu prsnog koša, u polusjedećem položaju;
4. za ranu trbuha, u ležećem položaju s povišenim uzglavljem i polusavijenim nogama u koljenu;
5. za prijelom vilice, ako je povrijeđeni u nesvjestici, u stabilnom ležećem položaju;
6. za prijelom vratnog pršljena ili oštećenja kralježnice, u ležećem položaju na tvrdoj ravnoj podlozi uz uvršćenje titavog tijela;
7. za oštećenje kosti prsnog koša, u polusjedećem položaju;
8. za prijelom kostiju ruku, u sjedećem ili ležećem položaju uz imobilizaciju;
9. za prijelom zdjelice, u ležećem položaju uz imobilizaciju;
10. za prijelom kostiju nogu, te povrede koljenskog zgloba i skočnog zgloba, u ležećem položaju uz imobilizaciju.

III. POSTUPCI PRVE POMOĆI ZA POVREDE NA RADU

Član 6.

Povredama na radu smatraju se u smislu ovog pravilnika: rane, oštećenja kosti (prijelomi, iščašenja i uganuća), krvarenja iz nosa, uha, zuba i usta, povrede oka, potres mozga, opekotine, oštećenja uzrokovana djelovanjem kiselina i lužina, smrznuta i smrzotine.

a) Rane

Član 7.

Prva pomoć za rane, ako za pojedine vrste rana nije drugačije propisano, obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje odjeće i obuće s dijela tijela na kome je rana rezanjem po šavovima;
2. zaustavljanje krvarenja na odgovarajući način (članak 9);
3. pokrivanje rane sterilnom gazom i povijanje zavojem;
4. stavljanje povrijeđenog u pravilan položaj s obzirom na vrstu, veličinu i lokalizaciju rane te opće stanje povrijeđenog.

Za otvorene (vanjske) rane na vratu, prva pomoć obuhvaća ove postupke:

1. postupke iz točke 1. i 2. stava 1. ovoga člana;
2. pokrivanje rane s više slojeva sterilne gaze i povijanje zavojem, a ukoliko se krvarenje ne može zaustaviti pritiskom prsta na dovodnu arteriju, potrebno je uiniti tamponadu rane ili izvršiti direktan pritisak prstom na samu ranu.

Za otvorene (vanjske) rane na prsnom košu, prva pomoć obuhvaća ove postupke:

1. postupke iz točke 1. i 2. stava 1. ovoga člana;
2. pokrivanje rane s više slojeva sterilne gaze i povijanje zavojem i stavljanje preko toga materijala koji ne propušta zrak (gumeno platno, plastična folija, široke trake flastera i sl.) koji se uvršćuje u zavojem.

Za zatvorene (unutarnje) rane na prsnom košu prva pomoć se sastoji u postavljanju povrijeđenog u polusjedeći položaj i transport u tom položaju na liječenje u zdravstvenu organizaciju udruženog rada.

Za rane na trbuhu s ispalim organima iz trbušne šupljine prva pomoć obuhvaća ove postupke:

1. postupke iz točke 1. i 2. stava 1. ovoga članka;
2. obavljanje sterilnom gazom ispalih organa iz trbušne šupljine i njihovo polaganje na nepovrijeđeni dio trbušne stijenke a ne vraćanje u trbušnu šupljinu.

Prilikom pružanja prve pomoći ne smije se:

1. istiti površinu rane niti ugrušana krv s rubova rane;
2. odstranjivati strana tijela koja se nalaze u rani;
3. dodirivati ranu prstima ili drugim predmetima;
4. ispirati ranu tekućinom, posipati praškom ili mazati mašću.

Prilikom pružanja prve pomoći za rane na grudnom košu povrijeđenom se ne smije davati prva pomoć propisana na nagli prestanak disanja ručnom (indirektnom) metodom nego samo metodom usta - usta ili usta - nos.

Prilikom pružanja prve pomoći za povredu nosa, jezika, vilice i gornjih dišnih puteva, povrijeđenom se ne smije davati prva pomoć propisana za nagli prestanak disanja metodom direktnog upuhivanja zraka u pluća.

član 8.

Postupak prema članku 7. ovoga pravilnika primjenjuje se na mjestu na kome je nastala rana, bez pomicanja povrijeđenog osim kod rana na vratu i kod rana (otvorenih i zatvorenih) na prsnom košu, kada se povrijeđeni prethodno postavlja u polusjedeći položaj.

član 9.

Kod amputacijskih povreda krvarenje se zaustavlja podvezivanjem bez obzira na njegovu jačinu.

Za zaustavljanje ostalih krvarenja iz rana primijenit će se ovi postupci:

- pritiskom prstom na krvnu žilu koja u ranu dovodi krv;
- postavljanjem kompresivnog zavoja na povrijeđenu krvnu žilu odnosno ranu;
- podizanje uda na kome je rana, osim ako je prelomljen ili ako povrijeđeni ima unutarnje krvarenje;
- direktni pritisak na ranu kod krvarenja koja se navedenim postupcima ne mogu zaustaviti (npr. rane u području bedra ili vrata).

član 10.

Odrežani ili otrgnuti dio tijela povrijeđenog treba postaviti u istu nepromotivnu vrećicu po mogućnosti s ledom i zajedno s povrijeđenim uputiti u organizaciju udruženog rada zdravstva.

b) Oštećenja kosti

član 11.

Prva pomoć za oštećenje kosti (prijelomi, iščašenja i uganuća), ako za pojedine vrste oštećenja nije drukčije određeno, obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje odjeće i obuće rezanjem po šavovima s dijela tijela na kome je oštećenje kosti;
2. ukrućivanje (imobilizacija) dijela tijela na kome je oštećenje kosti na odgovarajući način (članak 13);
3. osiguranje jezika od upadanja u grlo kod prijeloma vilice kosti.

Prilikom pružanja prve pomoći za oštećenja kosti ne smije se vršiti namještanje kostiju.

Prilikom pružanja prve pomoći za oštećenja kosti grudnog koša i oštećenja kralježnice i kosti ruku, povrijećenom se ne smiju davati prva pomoć na nagli prestanak disanja ručnom (indirektnom) metodom.

Član 12.

Postupak prema članu 11. ovoga pravilnika primjenjuje se na mjestu na kome je nastalo oštećenje kosti, bez pomicanja povrijećenog osim u ovim slučajevima:

- oštećenje zgloba koljena i skočnog zgloba, kada se povrijećeni prethodno postavlja u ležeći položaj na ravnu tvrdu podlogu;
- prijelom rebara, kada se povrijećeni prethodno postavlja u sjedeći položaj;
- prijelom vilične kosti, kada se povrijećeni prethodno postavlja u ležeći položaj s licem prema dolje, ili u sjedeći položaj s glavnom nagnutom prema naprijed;
- prijelom zdjelice kosti, kada se povrijećeni prethodno polaže na dasku u ležeći položaj na ležaljci, sa savijenim nogama u kukovima i koljenima i postavljenim jastukom ispod i između koljena;
- povreda kosti vrata, kada se povrijećeni prethodno postavlja u sjedeći položaj;
- povreda kosti prsnog koša, kada se povrijećeni postavlja u polusjedeći položaj;
- povreda kralježnice, kada se povrijećeni prethodno polaže na dasku u ležeći položaj na ležaljci, a pod slabinski i vratni pregib kralježnice se postavlja jastuk.

Član 13.

Povrijećene kosti i zglobovi ukrućuju se (imobiliziraju) u zatečenom položaju.

Za ukrućivanje dijelova tijela primjenjuju se odgovarajući postupci ovisno o vrsti oštećenja kosti ili zgloba, i to:

- za prijelom kosti lubanje, postavljanje prvog zavoja na glavu;
- za prijelom vilice, ukrućenje vilice trokutnom maramom postavljenom pod bradu i vezivanjem krajeva marame na tjemenu glave;
- za prijelom ključne kosti, u vršivanje ramena pomoću trokutnih marama;
- za prijelom lopatice, vezivanje ruke uz prsni koš;
- za prijelom nadlaktice, ukrućenje ruke pomoću udlage i polaganje ruke u trokutnu maramu vezanu oko vrata ili vezivanje ruke uz prsni koš;
- za prijelom podlaktice, ukrućenje podlaktice pomoću udlage i polaganje ruke u trokutnu maramu vezanu oko vrata;
- za povredu zgloba lakta, ukrućenje u položaju u kojem je zatečen;
- za povredu ručnog zgloba i kosti šake, ukrućenje šake pomoću udlage postavljene od vrha prstiju do lakta u poluzatvorenom položaju šake i polaganje ruke u trokutnu maramu vezanu oko vrata;
- za prijelom natkoljenice, ukrućenje natkoljenice pomoću tri udlage, postavljanjem jedne od vrha prstiju noge ispod stopala i pete do bedra, druge s unutarnje strane noge od ruba stopala do prepone i treće s vanjske strane noge od ruba stopala do pazuha;
- za prijelom potkoljenice, ukrućenje potkoljenice pomoću tri udlage, postavljanjem jedne tako da zahvati petu sve do polovice natkoljenice i druge dvije jednake dužine s unutarnje i vanjske strane noge od ruba stopala do polovice natkoljenice;
- za povredu zgloba koljena, ukrućenje koljena pomoću udlage u položaju u kojem je zatečen;
- za povredu kosti skočnog zgloba, ukrućenje pomoću jedne udlage postavljene oko pete do ispod koljena i druge od vrha prstiju noge do koljena;
- za prijelom rebara, ukrućenje grudnog koša postavljanjem zavoja oko grudnog koša ili omatanjem grudnog koša ljepljivom trakom, pri najdubljem izdisaju povrijećenog;

- za prijelom zdjelice kosti, ukrućenje donjeg dijela tijela povrijećenom omatanjem uz dasku na koju je povrijećen položen,
- za povredu kralježnice, ukrućenje gornjeg dijela omatanjem uz dasku na koju je povrijećen položen.

c) Krvarenje iz nosa

lan 14.

Prva pomoć za krvarenje iz nosa obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. postavljanje povrijećenog u sjedeći položaj s nagnutom glavom prema natrag (osim u slučaju kad povrijećenom krv curi u ždrijelo);
 2. postavljanje hladnog obloga na potiljak povrijećenog;
 3. pritiskanje nosnica povrijećenog ispod koštanog dijela nosa kroz 10 - 15 minuta.
- Povrijećenom se ne smije ispirati krv iz nosnica.

d) Krvarenje iz uha

lan 15.

Prva pomoć za krvarenje iz uha obuhvaća pokrivanje uha sterilnom gazom a preko toga postavljanje zavoja. Povrijećenom se ne smije ispirati krv iz uha.

e) Krvarenje iz zuba

lan 16.

Prva pomoć za krvarenje iz zuba obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. stavljanje sterilnog tampona u šupljinu zuba;
 2. postavljanje povrijećenog u ležeći položaj.
- Prilikom pružanja prve pomoći povrijećenom se ne smiju ispirati usta.

f) Krvarenje iz usta

lan 17.

Prva pomoć za krvarenje iz usta obuhvaća ovaj postupak: postavljanje povrijećenog u sjedeći položaj, s nagnutom glavom prema naprijed uz disanje kroz nos.

Povrijećenom se ne smije ispirati krv iz usta niti davati lijekove koji se uzimaju gutanjem.

g) Povrede oka

lan 18.

Prva pomoć za povrede oka obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. postavljanje povrijećenog u sjedeći položaj s glavom nagnutom prema natrag;

2. ispiranje oka istom vodom ako je povreda nastala djelovanjem kiseline ili lužine, ili ako se u oku nalazi strano tijelo koje se ispiranjem može odstraniti;
3. pokrivanje oka sterilnom gazom i stavljanje zavoja ako se strano tijelo nije moglo odstraniti ispiranjem oka ili ako je tkivo prednjeg dijela oka oštećeno.

Prilikom pružanja prve pomoći ne smije se:

- za odstranjivanje stranog tijela u oku koristiti nikakvo sredstvo osim vode;
- u oko stavljati lijekove.

h) Potres mozga

član 19.

Prva pomoć za potres mozga obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. postavljanje povrijećenog u stabilni položaj;
2. osiguranje i kontrola prolaza zraka kroz dišne putove povrijećenog.

i) Opekotine

član 20.

Prva pomoć za opekotine, nastale djelovanjem visoke temperature na tijelo, obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. skidanje odjeće s oštećenog dijela tijela, osim ako je prilijepljena za opekotinu;
2. stavljanje opećenog dijela tijela pod mlaz iste hladne vode ili uranjanje u hladnu istu vodu do prestanka boli a najmanje 10 minuta;
3. pokrivanje oštećenog dijela tijela sterilnom gazom i povijanje zavojem, osim ako je opekotina na licu;
4. ako se opekotina nalazi na ruci ili nozi, ukrućenje ruke ili noge na način propisan za ukrućenje u slučaju oštećenja kosti (članak 13);
5. zagrijavanje povrijećenog toplim pokrivačem;
6. davanje povrijećenom da pije bezalkoholne napitke u dovoljnoj količini.

Ako je zapaljena odjeća prilijepljena na opekotinu, prva pomoć obuhvaća ove postupke:

1. omatanje povrijećenog vlažnom tkaninom preko odjeće;
2. postupke iz točke 4. do 6. stava 1. ovoga člana.

Prilikom pružanja prve pomoći ne smiju se bušiti mjehuri na koži, niti se na opekotinu stavljati lijekovi, masti i ulja.

j) Oštećenja uzrokovana djelovanjem kiselina ili lužina

član 21.

Prva pomoć za oštećenja uzrokovana djelovanjem kiselina ili lužina obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje s povrijećenog odjeće polivene kiselinom ili lužinom;
2. ispiranje dijelova tijela:
 - a) ako je kiselinom ili lužinom poliveno oko, ispiranje oka istom vodom ili fiziološkom otopinom,
 - b) ako je kiselina ili lužina unesena u usta ili nos, ispiranje usta i nosa vodom ili otopinom natrijevog bikarbonata,

c) ako je poliven drugi dio tijela:

- kiselinom, ispiranje tog dijela tijela vodom i razrije enom lužnatom otopinom (natrijev bikarbonat, alkalna mineralna voda, mlijeko),

- lužinom, ispiranje tog dijela tijela vodom i razrije enom kiselom otopinom (limunov sok, razrije ena octena kiselina);

3. pokrivanje ošte enog dijela tijela sterilnom gazom i povijanje zavojem;

4. davanje odre enog lijeka ako je ošte enje nastalo:

a) gutanjem kiseline - razrije ena lužnata otopina (alkalna mineralna voda, mlijeko),

b) gutanjem lužine - razrije ena kiselina otopina (limunov sok, razrije ena octena kiselina).

Prilikom pružanja prve pomo i za ošte enja nastala gutanjem kiseline ili lužine ne smije se dati sredstva za ispiranje želuca niti piti otopina natrijevog bikarbonata.

k) Smrznu a i smrzotine

Ian 22.

Prva pomo za smrznu a i smrzotine obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. prenošenje povrije enog u prostor s temperaturom zraka od oko 15 °C;

2. skidanje s povrije enog vlažne ili zamrznute odje e i obu e;

3. zagrijavanje ošte enog dijela tijela mlom kupkom, osim ako su na koži nastali mjehuri;

4. pokrivanje ošte enog dijela tijela sterilnom gazom i povijanje zavojem koji ne smije biti stegnut;

5. ako je ošte ena ruka ili noga, ukru enje ruke ili noge na na in propisan za ukru enje u slu aju ošte enja kosti (lanak 13);

6. zagrijavanje povrije enog toplim pokriva em i laganom masažom neošte enih dijelova tijela;

7. davanje povrije enom toplih bezalkoholnih napitaka;

8. primjena umjetnog disanja ako je povrije eni u nesvijesti i ne diše.

Prilikom pružanja prve pomo i ne smiju se bušiti mjehuri na koži, masirati ni dodirivati ošte eni dijelovi tijela niti davati povrije enom alkoholna pi a.

IV. POSTUPCI PRVE POMO I ZA BOLESTI

Ian 23.

Bolestima na radu smatraju se u smislu ovoga pravilnika: otrovanja, toplotni udar i sun anica, udar elektri nom strujom, bolest dekompresije, ošte enja uzrokovana ionizacijskim zra enjem, utapljanje, nagli prestanak disanja, nagli prestanak rada srca, šok, gušenje, gušenje uzrokovano zalogajem hrane, napadaj epilepsije, nesvjestica, otrovanje hranom i ugriz otrovnih kukaca i zmija.

a) Otrovanja

Ian 24.

Prva pomo za otrovanja uzrokovana djelovanjem: klora, amonijaka, fluorovodi ne kiseline, dušinih oksida, fosgena, ozona, ugljinih monoksida, metana, ugljinih dioksida, sumporovodika, cijanovodika i cijanida, organskih otapala (homolozi benzena i benzin), etilnog alkohola, metilnog

alkohola, etilen-glikola, metil-klorida (i sli ni halogenirani ugljikovodici), amino i nitro derivata benzena, uglji nog disulfida, organoklornih insekticida, organofosfornih insekticida i karbamata, parakvata, tetraetil olova, obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. iznošenje otrovanog iz okoline u kojoj je nastalo otrovanje (zatvorena atmosfera) na svježi zrak;

2. skidanje odje e i obu e natopljene otrovnom teku inom;

3. ispiranje o iju:

- istom vodom ako su o i ošte ene djelovanjem etilnog alkohola, metilnog alkohola, organoklornim insekticidima i tetraetilolovom;

- otopinom natrijeva bikarbonata, ako su o i ošte ene djelovanjem uglji nog disulfida, organofosfornih insekticida i karbamata;

4. ispiranje usta teku inom ili otopinom natrijeva bikarbonata ako je otrovanje izazvano fluorovodi nom kiselinom, organofosfornim insekticidima ili karbamatima;

5. odstranjivanje otrova s kože:

- istom vodom ili sapunom, ako je otrovanje izazvano cijanovodikom i cijanidima, organskim otapalima, metilnim alkoholom, organofosfornim insekticidima i karbamatima;

- istom vodom a nakon toga otopinom natrijevog bikarbonata ili mlijekom, ili umjesto toga 70% alkoholom a nakon toga otopinom natrijevog sulfata, ako je otrovanje izazvano otopinom kloro ili fluorovodi nom kiselinom;

- parafinskim uljem a zatim istom vodom i sapunom, ako je otrovanje izazvano amino ili nitro derivatima benzena i tetraetilolovom;

6. davanje otrovanom odgovaraju eg lijeka i to:

- teku ine za ispiranje želuca (topla slana voda ili otopina natrijevog bikarbonata), ako je otrovanje izazvano gutanjem organoklornih ili organofosfornih insekticida i karbamata;

- inhalacije sastojka 3 - 4 ampule amilnitrita, ako je otrovanje izazvano cijanovodikom ili cijanidima;

- toplog mlijeka, natrijevog bikarbonata, ako je otrovanje izazvano etilnim alkoholom;

- obi ne zemlje, dijatomejske zemlje (gutati s vodom) ako je otrovanje izazvano gutanjem parakvata;

- teku ine za ispiranje želuca (topla slana voda ili otopina natrijevog bikarbonata), ili 100 mililitara etilnog alkohola, ili 25 mililitara jakog alkoholnog pi a razrije enog u vodi u omjeru 1: 4, ako je otrovanje izazvano metilnim alkoholom ili etilen-glikolom;

- sredstva za neutralizaciju (100 mililitara parafinskog ulja ili aktivni ugljen), ako je otrovanje izazvano gutanjem organskih otapala (homolozni benzena ili benzin);

7. primjena umjetnog disanja, ako otrovani prestane disati zbog djelovanja kloro, amonijaka, fluorovodi ne kiseline, duši nih oksida, fosgena, ozona, cijanovodika i cijanida, etilnog alkohola, metilnog alkohola, metil klorida i sli nih halogeniranih ugljikovodika, organoklornih insekticida, tetraetilolova;

8. davanja kisika i osiguranje potpunog mirovanja:

- u slu aju otrovanja uglji nim monoksidom, organskim otapalima, amino ili nitro derivata benzena, uglji nim disulfidom, organofosfornim insekticidima ili karbamatima, klorom, amonijakom, duši nim oksidima, fosgenom, ozonom i tetraetilolovom.

Prilikom pružanja prve pomo i za otrovanja izazvana:

- amino ili nitro derivatima benzena ne smije se otrovanom davati alkoholna pi a, mlijeko ili ricinusovo ulje;

- klorom, duši nim oksidima, fosgenom ili ozonom, ako oboljeli prestane disati, ne smije se primijeniti umjetno disanje ru nom metodom nego samo postupak usta na usta ili usta na nos.

U slu aju otrovanja uzrokovanim kemijskim spojevima koji nisu navedeni u stavu 1. ovoga lana primjenjuju se postupci iz to ke 1. i 2. stava 1. ovoga lana uz što hitnije osiguranje lije ni ke pomo i.

b) Toplotni udar i sun opekotina

Ivan 25.

Za toplotni udar i sun opekotinu prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. prijenos obojelog na hladnije mjesto sa strujanjem zraka te postavljanje u ležeći položaj;
2. rashlađivanje obojelog skidanjem odjeće, polijevanjem ili uranjanjem u hladnu vodu, ili hlađenjem ventilatorom, te postavljanjem hladnog obloga na glavu i prsa;
3. lagana masaža kože.

c) Udar električnom strujom i gromom

Ivan 26.

Za udar električnom strujom (i gromom) prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. isključenje unesrećenog iz strujnog kruga;
2. primjena umjetnog disanja, najkasnije 5 minuta poslije udara električne struje;
3. vanjska masaža srca pri prestanku rada srca uz polaganje obojelog u ležeći položaj;
4. nakon povratka svijesti, zagrijavanje tijela i davanje osvježavajućeg napitka.

d) Bolest dekompresije

Ivan 27.

Za bolest dekompresije prva pomoć obuhvaća podvrgavanje obojelog povećanom atmosferskom tlaku i njegovu postepenu dekompresiju u komori za dekompresiju.

e) Oštećenja uzrokovana ionizacijskim zračenjem

Ivan 28.

Za oštećenja uzrokovana ionizacijskim zračenjem, prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje s obojelog odjeće i obuće u slučaju kontaminacije radioaktivnom prašinom;
2. ispiranje kože velikim količinama vode ili rastvora sapunice ako je koža kontaminirana radioaktivnom prašinom a nije oštećena;
3. stavljanje sterilne gaze i omatanje zavojem rane kontaminirane radioaktivnim zračenjem.

f) Utopljanje

Ivan 29.

Za utopljanje prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. pri spašavanju u vodi, ako utopljenik ne diše, obuhvatiti ga oko grudi i primijeniti umjetno disanje usta na nos;
2. skidanje odjeće utopljenika;
3. primjena umjetnog disanja, a u slučaju prestanka rada srca i vanjska masaža srca;

4. ako je utopljenik progutao ve u koli inu vode ona se može izbaciti prebacivanjem unesre enog preko koljena ili pritiskom ruku na trbuh utopljenika koji se postavi u bo ni položaj. Ne smije se gubiti dragocjeno vrijeme na uzaludne pokušaje izbacivanja vode iz plu a.

g) Nagli prestanak disanja

lan 30.

za nagli prestanak disanja prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog na ravnu podlogu u leže i položaj na le a, s glavom zaba enom unatrag;
2. raskop avanje odje e ako steže tijelo oboljelog;
3. odstranjivanje krvi i drugih sadržaja koji se nalaze u dišnim putevima;
4. davanje umjetnog disanja sve do pojave spontanog disanja ili predaje bolesnika zdravstvenom osoblju primjenom jedne od direktnih metoda "usta na usta", "usta na nos", ili "ru ne metode Holger-Nielson", osim ako je za odnosnu povredu ili bolest zabranjena odre ena metoda umjetnog disanja (lanak 7. stav 7. i 8. lanak 11. stav 3.).

h) Nagli prestanak rada srca

lan 31.

Za nagli prestanak rada srca prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog na tvrdu ravnu podlogu u leže i položaj na le a;
2. vanjska masaža srca dok srce ne po ne kucati normalnim ritmom, koja se provodi uvijek istovremeno s umjetnim disanjem.

i) Šok

lan 32.

Za stanje šoka prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog u leže i položaj na le a, bez jastuka, uz podizanje nogu ako je izraženo bljedilo lica;
2. osiguranje potpunog mirovanja oboljelog;
3. zagrijavanje tijela oboljelog pokriva ima;
4. davanje oboljelom toplih bezalkoholnih napitaka (osim kod istovremene povrede trbušnih organa).

j) Gušenje

lan 33.

Za gušenje prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje krvi i drugih stranih tijela iz usta;
2. postavljanje unesre enog u odgovaraju i položaj i to:
 - ako je u nesvijesti, u stabilni bo ni položaj sa zaba enom glavom prema natrag, a ako zbog povrede ne smije biti u takvom položaju, u leže i položaj na trbuh;

- ako je pri svijesti, u sjede i položaj s glavom oslonjenom na dlanove i laktovima uprtim na koljena.

k) Gušenje uzrokovano zalogajem hrane

Ian 34.

Za gušenje uzrokovano zalogajem hrane prva pomoć obuhvaća izbacivanje zalogaja hrane iz dišnog puta naglim i snažnim pritiskom gornjeg dijela trbuha povrijeđenog prema grudnom košu.

l) Napadaj epilepsije

Ian 35.

Za napadaj epilepsije prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog u leže i položaj na leđa s glavom postavljenom na mekano uzglavlje;
2. lagano pridržavanje udova oboljelog radi spriječavanja da se zbog trzanja ne povrijedi;
3. otkapanje odjeće oko vrata;
4. odstranjivanje stranog tijela iz usne šupljine i postavljanje, bez nasilnog rastvaranja eljasti, mekanog predmeta između zubi;
5. davanje oboljelom osvježavajućeg bezalkoholnog napitka nakon završetka napadaja.

m) Nesvjestica

Ian 36.

Za nesvjesticu prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. iznošenje oboljelog na svjež zrak i postavljanje u bočni položaj;
2. olabavljenje odjeće u dijelu koji steže tijelo;
3. rashlađivanje lica i prsa oboljelog hladnom vodom;
4. davanje oboljelom osvježavajućeg bezalkoholnog napitka nakon povratka svijesti.

n) Otrovanje hranom

Ian 37.

Prva pomoć pri otrovanju hranom obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. ukloniti otrovanu hranu izbacivanjem povraćanja;
 2. osigurati unesrećenom mirovanje.
- Povraćanje se ne smije izazvati ako je otrovani u nesvijesti ili je progutao neku jetku tvar.

o) Ugriz otrovnih kukaca

Ian 38.

Za ugriz otrovnih kukaca, prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

- mjesto ugriza ili uboda premazati amonijakom, zatim rashladiti oblogom alkohola ili rastvora natrijevog bikarbonata ili kuhinjske soli u vodi,
- okolinu ugriza ili uboda namazati nekom antialergijskom maš u.

p) Ugriz otrovnih zmija

lan 39.

Za ugriz otrovnih zmija prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. stezanje trakom uda 10 centimetara iznad ugriza zmije bez prekidanja arterijskog krvotoka; povjesku treba popuštati svakih 15 do 20 minuta u trajanju od jedne minute i premješati je svaki put 5 cm naviše;
 2. imobilizacija uda;
 3. izazivanje krvarenja na mjestu ugriza rasjecanjem kože u obliku križa dezinficiranim nožem, a isisavanje krvi iz rane samo ako se prva pomoć daje neposredno nakon ugriza zmije i ako osoba koja pruža prvu pomoć nema otvorene rane u usnoj šupljini;
 4. osiguranje mirovanja ugruženog;
 5. davanje ugruženom da pije dovoljno tekućine.
- Ugruženom se ne smije dopustiti da uzima alkoholno piće.

V. SANITETSKI MATERIJAL ZA PRVU POMOĆ

lan 40.

Na svakom mjestu gdje istovremeno obavlja poslove i radne zadatke do 20 radnika, za davanje prve pomoći mora se osigurati osnovni sanitetski materijal, i to:

1. 10 sterilnih prvih zavoja
2. 4 kaliko zavoja dužine 5 m a širine 8 cm
3. 2 komada flasterskog zavoja
4. 4 omota sterilne gaze
5. 2 omota vate po 25 g
6. 1 paket staničevine za oblaganje udloga
7. 2 trokutne marame i 4 sigurnosne igle
8. 4 elastična zavoja za fiksaciju udloga različite veličine
9. 4 vatrane udloge različite veličine za imobilizaciju prijeloma kostiju (2 komada Kramerovih po 100 cm i 2 komada po 50 cm duljine i 10 cm širine) ili odgovarajući broj pneumatskih udloga
10. 6 komada naprstaka od kože u tri veličine
11. 1 anatomska pinceta
12. 1 škare obične i 1 za rezanje zavoja sa zavrnutom glavicom
13. 2 bočice 2% Dezola, 250 g natrijevog bikarbonata (soda bikarbona), 100 g soli, parafinsko ulje, aktivni ugljen, 500 g 70% alkohola.

Ako na mjestu rada istovremeno obavlja poslove i radne zadatke više od 20 radnika, na svakih daljnjih 50 radnika mora se osigurati dodatni osnovni sanitetski materijal u količinama i vrstama ovisno o učestalosti i vrsti povreda

lan 41.

Osim osnovnog sanitetskog materijala prema lanu 40. ovoga pravilnika za davanje prve pomoći za bolesti i oštećenja koja mogu nastati zbog osobitosti procesa rada, na mjestu rada gdje

istovremeno obavlja poslove i radne zadatke do 20 radnika, mora biti osiguran i dodatni materijal, i to:

1. gdje mogu nastati teže povrede, bolesti ili otrovanja (npr. povrede kralježnice, zdjelice, otrovanja plinovima, toplotni udar, kesonska bolest, udar električnom strujom):
 - nosila
 - 5 komada velikih gaza (moguće otvorene povrede trbuha i prsnog koša, velike opekotine, smrznuta i smrztotine)
2. pri radovima u kesonu:
 - komora za dekompresiju
3. gdje postoji izloženost kloru, fosgenu, dušičnim oksidima, ozonu:
 - 1 aparat s komprimiranim kisikom i Ambu respirator
4. gdje postoji izloženost cijanovodiku i cijanidima:
 - ampule amilnitrata (10 ampula)
 - ampule 25% natrijevog tiosulfata (5 - 10 ampula)
 - ampule 3% otopine natrijevog nitrita (5 - 10 ampula)
5. gdje postoji izloženost organofosforinim insekticidima i karbamatima:
 - ampule atropin sulfata a 1 mg (200 ampula)
 - 2% otopina natrijeva bikarbonata
 - ampule pralidoksima (reaktivator kolinesteraze kod otrovanja organofosforinim spojevima)
6. gdje postoji izloženost kiselinama i lužinama:
 - 2% otopina kalijeva bikarbonata
 - 2% otopina natrijeva bikarbonata
 - 3% otopina borne kiseline
 - otopina natrijeva sulfata i suspenzija magnezijeva oksida (izloženost fluorovodoničnim kiselinama)
7. gdje postoji mogućnost ugriza otrovnih kukaca i otrovnih zmija:
 - amonijak (100 gr)
 - protuzmijski serum (5 ampula)
 - antialergična mast.

Ako na mjestu rada istovremeno obavlja poslove i radne zadatke više od 20 radnika, na svakih daljnjih 50 radnika mora se osigurati dodatni materijal po vrsti i u količinama ovisno o stupnju izloženosti.

VI. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 42.

Danom stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaju se primjenjivati propisana pravila zaštite na radu o prvoj pomoći i za oštećenja zdravlja radnika na radu.

Član 43.

Ovaj pravilnik stupa na snagu šest mjeseci nakon objave u "Narodnim novinama".